

Vodný Žurnál

Štvrťročník
7. ročník 4/2015

Prinášame Vám to najcennejšie...

3

4

5

8

9

12

19

Vzácnym darom je vždy mať prístup ku kvalitnej pitnej vode.

17

Aktuality str. 3

Slávnostné ukončenie projektu „Trebišov – odkanalizovanie ulíc a rozšírenie kapacity ČOV“

Pre vlastnú bezpečnosť ...

Pripojme sa!

Sme tu 10 rokov pre zákazníka

Deti privítali Mikuláša...

Vianoční šikulkovia

O ľuďoch..... str. 12

Budúce generácie sa nám raz poďakujú

Vodárov klobúk str. 16

Vodárov klobúk IV.

Relax str. 18

Recept

Vianočná kapustnica

Osemsmerovka

Jazykové okienko

Vtip

Nájdí 10 rozdielov

Vodný žurnál – časopis Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Komenského 50, 042 48 Košice, 040 01. www.vodarne.eu.

Vydavateľ: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01. **Šéfredaktor:** Mgr. Martina Hidveghyová, **e-mail:** hidveghyova@penelopa.sk, **Zástupca šéfredaktora:** Mgr. Adriana Marušinová **e-mail:** marusinova@penelopa.sk, **Zodpovedný redaktor:** PhDr. Peter Furmaník, **Redaktori:** Helena Sviatková, Helena Sičáková, Ing. Jana Petráková, Henrieta Krištofová, Jana Pavliková, Mgr. Ivana Adamečková, Bc. Eva Harakalová, Gabriela Liptáková, Alena Pangráčová-Piterová. **Sídlo redakcie, príjem inzercie:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01, **tel./fax:** +42155 677 00 76. **Grafika a sadzba:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., **Tlač:** Rotaprint Košice. Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, grafiky a fotografií vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie. Nepredajné.

Slávnostné ukončenie projektu „Trebišov – odkanalizovanie ulíc a rozšírenie kapacity ČOV“

V stredu, 4. novembra 2015 bol slávnostne ukončený projekt s názvom „Trebišov – odkanalizovanie ulíc a rozšírenie kapacity čistiareň odpadových vôd“. Stavebné práce skončili koncom júna 2015. Odhalenia pamätnej tabule k ukončeniu projektu sa zúčastnil predseda vlády SR Robert Fico, minister životného prostredia SR Peter Žiga, poslanec NR SR Róbert Puci, generálny riaditeľ a predseda predstavenstva VVS, a.s. Stanislav Hreha a primátor mesta Trebišov Marek Čižmár.

Po odhalení pamätnej tabule dostali priestor novinári na krátkom brífingu a následne si predseda vlády SR a minister životného prostredia v sprievode generálneho riaditeľa VVS, a.s. prezreli zrekonštruovanú Čistiareň odpadových vôd.

Projekt začala realizovať VVS, a.s., Košice v apríli minulého roka.

Jeho ambíciou bolo odkanalizovanie oblasti Trebišov, Trebišov - Milhostov, Nový Ruskov a Vojčice. Novovybudovaná kanalizácia sa napája na existujúcu Čistiareň odpadových

vôd Trebišov, ktorej kapacita bola doposiaľ nedostačujúca. Z toho dôvodu bolo nutné ju zvýšiť a zabezpečiť požadované limity v ukazovateľoch vo vypúšťaných vodách. Rozšírením kanalizácie v samotnom meste Trebišov sa v riešených lokalitách zlepšia od-

tokové pomery v stokovej sieti počas prívateľných dažďov.

Na realizáciu projektu sa použilo 10 mil. EUR. Finančné zdroje boli čerpané z Kohézneho fondu EÚ, štátneho rozpočtu SR a z príspevku VVS, a.s., Košice.

Adriana Marušinová

Foto: Marián Horňák

Pre vlastnú **bezpečnosť** ...

Od augusta 2015 platí pre prevádzky a pracoviská vodárenskej spoločnosti povinnosť používania ochranných prilieb.

Toto nariadenie je v súlade so Zákonom 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov, § 5, odst. 1, podľa ktorého je zamestnávateľ povinný uplatňovať všeobecné zásady prevencie pri vykonávaní opatrení nevyhnutných na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane zabezpečovania informácií, vzdelávania, organizácie práce a prostriedkov.

V zmysle tohto ustanovenia zákona a po prerokovaní na stretnutí vedenia spoločnosti VVS, a.s. bol v auguste 2015 vydaný Príkaz generálneho riaditeľa č.6-2015 na zlepšenie zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Ako sme sa pre Vodný žurnál dozvedeli od Ing. Tibora Jačmana – vedúceho útvaru interného auditu a bezpečnosti práce VVS, a.s., týmto príkazom bolo

uložené používanie ochranných prilieb pri pracovných činnostiach v rámci všetkých prevádzok a pracovísk VVS, a. s. Košice a zároveň boli stanovené výnimky, pri ktorých činnostiach nie je potrebné nosenie ochranných prilieb. Používanie ochranných prilieb pri práci je významným preventívnym opatrením na predchádzanie vzniku úrazov hlavy. Všetci zamestnanci boli s týmto príkazom oboznámení

a podľa požiadaviek jednotlivých stredísk boli prostredníctvom MTZ ochranné prilby s logom spoločnosti zabezpečené pre všetkých zamestnancov, ktorých sa Príkaz GR č.6-2015 týka.

„Povinnosť zamestnanca používať určeným spôsobom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky je uvedená v zákone, ale najdôležitejšie je, aby si každý z nás sústavne uvedomoval, že zdravie máme len jedno a je to najcennejšie, čo máme. Zbytočným podceňovaním rizika môže dôjsť ku vzniku úrazu a potom už môže byť neskoro.“

(šéfr.)

Foto: Marián Horňák

Pripojme sa!

Východoslovenská vodárenská spoločnosť ako riadny člen Asociácie vodárenských spoločností bola spoluorganizátorom environmentálnej komunikačnej kampane s názvom Pripojme sa!

Realizácia kampane bola komunikačne smerovaná ku výzve k zodpovednosti všetkých, k ochrane vodných zdrojov, životného prostredia a ku informovanosti obyvateľov o platnosti novely Vodného zákona a povinnosti z nej vyplývajúcej.

Praktickým záujmom asociácie bolo osloviť obyvateľov obcí, aby zvýšili pripojenosť na verejné kanalizácie a zneškodňovaním odpadovej vody v čistiarniach odpadových vôd a prispeli ku ochrane životného prostredia svojej obce.

Komunikačnú kampaň mohli na Jednotke vo večerných lukratívnych časoch vidieť diváci v septembri, v rovnakom čase a i v októbri bola vysielaná na celoplošných rozhlasových okruhoch Rádio Slovensko a Rádio Regina. Prvá línia kampane bola zameraná na širokú verejnosť a špeciálne na majiteľov domov. Vysielacie aktivity kampane boli navyšené o komunikáciu cez printové médiá: denníky Sme /Bývanie príloha, týždenníky Nový čas víkend a Život, mesačníky Záhradkár, Pekné bývanie, Urob si sám, Dom a byt a štvrťročníky Vodárenské pohľady. K novým produktom využitým v komunikácii patrila okrem web stránky

www.pripojmesa.sk aj facebook stránka a QR kód použitý v inzerciách.

Špeciálny záujem v tejto kampani bol venovaný cieľovej skupine starostovia obcí, ktorí boli oslovení emailovými listami v 4 fázach s informáciami o súťaži pre obce a o samotnom projekte Pripojme sa.

Komunikácia s obcami a ich motivácia si vyžadovala aj podporu zo strany vodárenských spoločností, v ktorých správe boli oslovené obce. Na komunikáciu s obcami mali v rámci kampane jednotlivé vodárenské spoločnosti distribuované originálne, rozdávacie printové materiály – letáky, brožúry, plagáty a materiály pre školy.

Ku spoluautorom myšlienky spoločnej kampane patrí nesporne Ing. Stanislav Hreha, PhD., ktorý je nielen generálnym riaditeľom VVS, a.s., ale i prezidentom Asociácie vodárenských spoločností, opýtali sme sa na jeho názor.

Ochrana životného prostredia by mala byť záujmom nás všetkých. Aká je ale realita?

„Problém ochrany životného prostredia, predovšetkým podzemných vôd je veľmi vážny a je na čase mu venovať patričnú pozornosť.

Myslím si, že je povinnosťou Asociácie dôrazne upozorniť obyvateľov obcí, že jednoduchý a ekonomicky výhodný krok, ktorým je pripojenie sa na vybudovanú verejnú kanalizáciu, je nielen v súlade s požiadavkou zákona, ale povinnosťou voči ochrane zdravia nás i budúcej generácie. Navyše si treba uvedomiť, že do stavby verejnej kanalizácie v záujme zvýšenia kvality životnej úrovne obyvateľov boli zo strany štátu i EÚ investované skutočne obrovské financie a je neetické ignorovať to. Ostatné krajiny Európy to majú legislatívne veľmi striktné ošetrené a patričné úrady dohliadajú nad naplnením litery zákona dôsledne. Sankcie za nedodržanie týchto povinností sú prísne. Neekologické správanie sa netoleruje, ak je vybudovaná kanalizácia, tak tam nie je priestor na žumpu. Potom sa nemôžeme čudovať, že niektoré susedné krajiny majú krásne obce, kde sa nešíri zápach zo žump a nekalých likvidácií ich obsahu na poliach a v potokoch, ako sa to stáva u nás ziaľ ešte bežne... Nie je predsa možné, aby aj susedia takýchto špekulantov donekonečna bezradne tolerovali devastáciu životného prostredia a aby to kompetentné úrady nezačali riešiť. Preto prinášame v kampani obyvateľom Slovenska výzvu k pripojeniu sa na kanalizačnú sieť.

Je to prvý výstrel v komunikácii do informačnej tmy pre obyvateľov alebo dlhodobý projekt?

„Východiskom pre realizáciu kampane bola environmentálna kampaň AVS z roku 2014 s názvom Nezatvárajme oči, ktorá rovnako prezentovala výzvu k zodpovednosti obyvateľov k životnému prostrediu a predstavovala iniciatívu k pripojeniu sa obyvateľov Slovenska na verejnú kanalizáciu. Tohtoročná kampaň bola ale pre nás výnimočná v tom, že skutočne všetkých 14 členov Asociácie vodá-

renských spoločností do nej jednotne vstúpilo. V budúcnosti v týchto aktivitách chceme pokračovať aj naďalej, možno sa vo výbere cieľovej skupiny zameriame viac na deti, pretože práve do ich hodnotového rebríčka má význam zaviesť silnejší vzťah ku ochrane prostredia, ktorá je súčasťou nášho života.“

Zmenilo sa aj vďaka tejto a podobným komunikačným aktivitám v poslednom období niečo k lepšiemu?

Rád by som povedal, že výrazne áno. Pravdou však je, že progres je pomalý a stále

je dosť ľudí, ktorým je okolie ľahostajné. Presne tak, ako sa tvoria nepovolené skládky odpadu a odpad popri cestách, zrejme tí istí ľudia pokojne likvidujú odpadovú vodu mimo ekologického a zákonného systému. Každodennou osvetou, ktorá patrí ku vodárenskej práci sa však môžeme tešiť z čiastočných úspechov. Špeciálny posun v pripojenosti zaznamenali závody Prešov a Michalovce, kde je aktívny prístup zamestnancov vodárni podporený výborným manažmentom...

V rámci kampane Asociácia vodárenských spoločností vyhlásila pre obce, v ktorých je vybudovaná kanalizácia, súťaž o 30 krovínorezov Honda UMK 435E1UEET v cene 550,- Eur za 1 ks. Do súťaže bola zaradená každá obec, ktorá sa prihlásila vyplnením formuláru na webe: www.pripojmesa.sk, jeho odoslaním a deklarovala, že jej pripojenosť na kanalizáciu najneskôr do 12. 12. 2015 je minimálne 95%. Každá prihlásená obec s požadovanou pripojenosťou bola automaticky zaradená do veľkého žrebovania.

O ďalších krovínorezoch Honda rozhodne odborná porota z Asociácie vodárenských spoločností, ktorá určí poradie obcí na Slovensku, v ktorých príkladnou motiváciou starostu a záujmom obyvateľov o ochranu životného prostredia dôjde ku maximálnemu progresu v pripojenosti na kanalizáciu v mesiacoch september - november 2015.

Redakciu Vodného žurnálu zaujímalo, ako sa súťažný projekt a aj samotná kampaň odzrkadlila v reálnom živote obcí v správe VVS. Do súťaže sa zapojilo najviac obcí práve z obcí v správe VVS, preto sme sa s malou anketou obrátili na riaditeľov závodov.

Ako pomohli tlačené materiály kampane Pripojme sa! závozom v komunikácii a motivácii starostov resp. obcí v problematike napojenosti? Myslíte, že sa z oblasti pôsobnosti Vašeho závodu prihlásia do 12.12.2015 teda do uzávierky súťaže ďalšie obce?

Máte v zóne Vašej pôsobnosti starostov obce, ktorí svojou aktivitou naozaj prispeli ku zvýšeniu napojenosti a tým aj ku ochrane životného prostredia? Sú aj takí, ktorí sa špeciálne aj v posledných mesiacoch angažovali a podľa Vás by boli ideálnym adeptom na získanie krovínorezu zo súťaže?

Ing. Murín, riaditeľ závodu Humenné

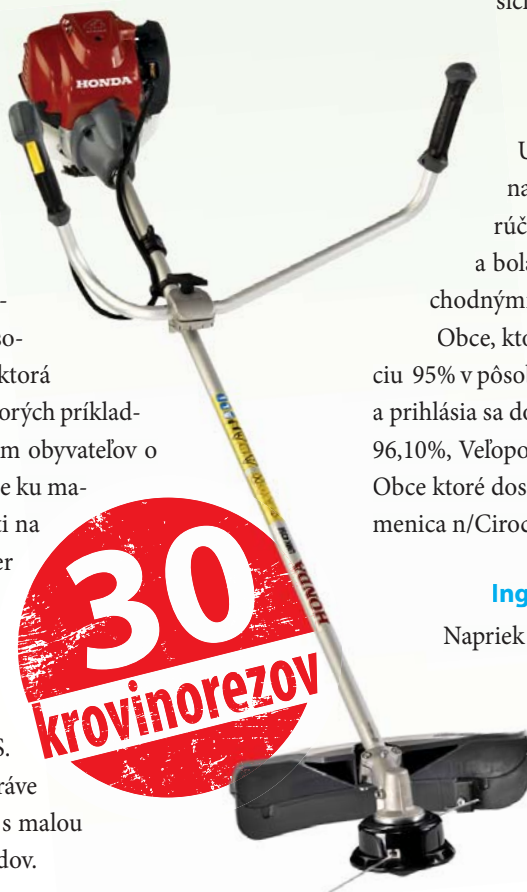
Materiály nám pomohli a zaznamenali sme zvýšené napojenie na verejnú kanalizáciu v obciach Udavské, Modrá n/C a Jaseňov.

Príkladných starostov máme viac, ale medzi tých najaktívnejších by som rád spomenul starostov: obce Brestov starostka Ľudmila Nováková, Veľopolie-starostka Ing. Valéria Klapáčová, obec Pakostov-starosta Jozef Fedorko, obec Ptičie-starosta Martin Dzemján a obec Udavské-starosta Tomáš Pastirák. Pokiaľ ide o adepta na získanie krovínorezu z našej strany, by sme odporúčali Obec Pakostov, ktorá sa mimoriadne angažovala a bola súčinná pri administratívnych prácach medzi obchodnými partnermi a VVS, a.s., závod Humenné.

Obce, ktoré spĺňajú kritériá napojenosti na verejnú kanalizáciu 95% v pôsobnosti nášho závodu majú záujem o vyhlásenú súťaž a prihlásia sa do uzávierky súťaže. Sú to obce: Lackovce-napojenosť 96,10%, Veľopolie-napojenosť 96,74%, Brestov-napojenosť 95,06%. Obce ktoré dosiahli napojenosť cez 90.00% - Jaseňov 93,23%, Kamienica n/Cirochou 92,32%, Ptičie 90,29%.

Ing. Leškanič, riaditeľ závodu Trebišov

Napriek dobrej príprave uvedenej akcie, včas odovzdaným propagačným materiálom, osobnou návštevou jednotlivých obcí sa nepodarilo dosiahnuť napojenosť pre naplnenie kritérií 95%.

Ing. Bartko, riaditeľ závodu Svidník

Propagačné materiály boli distribuované všetkým starostom, u ktorých spravujeme verejnú kanalizáciu. Starostovia, nakoľko sú volení občanmi, žiaľ nemali veľký záujem presvedčiť a donútiť obyvateľov napojiť sa na verejnú kanalizáciu.

Predpokladám, že do súťaže sa prihlásia len obce Bžany a Stročín.

Ing. Kavuličová, riaditeľka závodu Vranov

Propagačné materiály boli kvalitne pripravené a spracované. V kampani pomohli nám, zamestnancom, ale aj starostom obcí a samotným obyvateľom.

V rámci pôsobnosti závodu Vranov nad Topľou by sa do súťaže mali ešte zapojiť obce Večec, Hermanovce nad Topľou a obec Komárany.

Do skupiny aktívnych starostov, ktorí prispeli ku zvýšeniu pripojenia nehnuteľností na VK možno zaradiť okrem prihlásených do súťaže aj starostov obcí Sečovská Polianka a Hlinné.

V poslednom období boli aktívni starostovia z obcí Sečovská Polianka, Komárany a Hlinné.

K projektu Pripojme sa! kvalitne pripravené materiály, dostatočná informovanosť, komunikácia, spolupráca so starostami, prípadne verejné zhromaždenia pomáhajú riešiť danú problematiku.

Ing. Fedák, riaditeľ závodu Košice

V rámci závodu Košice sa prihlásila do súťaže jedna obec a to Hrašovík, kde napojenie predstavuje vyše 90%, zapojí sa určite ešte Nový Klatov. Osobne doporučujem starostku obce Nižný Klatov PhDr. Ing. Marcelu Jokeľovú, ktorá intenzívne urgovala a pripravovala podklady pre obyvateľov

k napájaniu sa na verejnú kanalizáciu vrátane zasielania výziev a pod.

Ing. Polomský, riaditeľ závodu Prešov

Áno, oslovili sme ešte starostov obcí Abranovce, Uzovský Šalgov, Šarišské Michaľany a Vysoká. Majú vysoké percento napojenia a po rozhovore s našimi pracovníkmi sa pravdepodobne do súťaže prihlásia.

Z hľadiska aktívneho prístupu rozhodne starostovia obcí Kokošovce a Abranovce i v obci Uzovský Šalgov aktívny prístup bývalého starostu.

Ing. Petrik, riaditeľ závodu Michalovce

Propagačné materiály boli starostom obcí doručené podľa rozpisu z generálneho riaditeľstva v stanovenom termíne a určite svojím dielom prispeli k väčšej motivácii obyvateľov k napojeniu sa na verejnú kanalizáciu.

Do súťaže sa prihlásila z nášho regiónu obec Priekopa. Záujem má aj obec Hlivištie. O iných obciach nemáme vedomosť, starostovia nás nekontaktovali.

V pôsobnosti závodu Michalovce by som mohol vyzdvihnúť obce Priekopa a Hlivištie, ktoré majú vysokú napojenosť na verejnú kanalizáciu. Závod Michalovce sa venuje danej problematike v akcii „Výzva“, kde je cieľom rovnako ako v projekte „Pripojme sa“ napojenie sa na verejnú kanalizáciu v tých obciach, kde je vybudovaná. Akcia začala v meste Michalovce a Sobrance. V nasledujúcom období ju budeme realizovať aj v Strážskom a ostatných obciach v pôsobnosti závodu.

Výsledky súťaže budeme publikovať v prvom vydaní Vodného žurnálu 2016.

foto: archív r. 2009

Sme tu 10 rokov pre zákazníka

Zákaznícke centrá Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti otvorili brány pre svojich zákazníkov už pred desiatimi rokmi.

Toto okružle jubileum, desať rokov intenzívnej starostlivosti o zákazníka je potrebné slávnostne aj vyhodnotiť. Oslovili sme pani Ing. Emíliu Žatkovú, vedúcu útvaru metodiky zákazníckeho centra, ktorá od začiatku formuje jeho kroky, na krátky rozhovor.

Čo to desiate výročie pre Vás osobne znamená?

Ani som si neuvedomila ako ten čas letí, lebo dané obdobie bolo hektické, plné zmien, nápadov, analýz, kombinácií a nastavovania pracovných postupov v informačných systémoch. Viedim a riadim ľudí, ktorí rozmyšľajú, spolupracujú a navzájom si dôverujeme. Na zákazníckych centrách stretávam a v nahrávkach call centra počujem spokojných zákazníkov. Veľa to pre mňa znamená, lebo svojou prácou som sa snažila vždy pomôcť druhým ľuďom. Stále je však čo vylepšovať.

Desať rokov je dlhá doba, čo sa zmenilo v službách pre zákazníkov za ten čas?

Zmien bolo veľa, skúsím vymenovať najzákladnejšie. Zákazník si nevypisuje žiadosti a objednávky manuálne, ale už vytlačené iba odsúhlasuje a podpisuje. Ponúkame služby v súvislosti s ochranou životného prostredia v rámci projektu Čisté obce a služby, ktoré sa týkajú možnosti pripojenia sa na verejný vodovod a kanalizáciu, tzn. projekt Prípojka za 1 EUR a projekt Napojme sa. Zákazníkom ponúkame možnosť zasielania faktúr elek-

tronickou cestou, ale aj možnosť prístupu k svojim obchodným údajom cez internet. Vznikla zákaznícka linka (call centrum), prostredníctvom ktorej prijímame objednávky a poskytujeme rôzne služby. Neustále sa snažíme prispôbovať zákazníckym požiadavkám, ktoré si vyžadujú komfortné, rýchle a flexibilné riešenia.

Aké plány máte na ďalšie obdobie?

V súčasnosti sa každý stretáva so streptom, preto sa v budúcom období budeme snažiť skrátiť čakacie doby na našich zákazníckych centrách a zákazníkovi umožníme

rezervovať stretnutie vo vopred dohodnutom čase.

10. decembra majú zákaznícke centrá a Call centrá prvé veľké stretnutie, kde sa všetci pracovníci prvýkrát stretnú osobne. Aké máte predbežne na túto akciu ohlasy?

Ohlasy sú výborné, každý sa teší. V tejto súvislosti chcem v mojom mene a v mene celého kolektívu poďakovať pánu generálnemu riaditeľovi a celému vedeniu spoločnosti za umožnenie zrealizovať dané stretnutie.

Ďakujem za rozhovor, prajem všetko dobré.

*Martina Hidvéghyová
Foto: Marián Horňák*

foto: archív r. 2009

Deti privítali Mikuláša...

Pred najkrajšími sviatkami v roku, Vianocami, sa všetky deti tešia na predvečer 6.12. kedy prichádza Mikuláš. Ten vďaka Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. nezabudol ani na deti ich zamestnancov a zavítal do všetkých deviatich závodov spoločnosti, aj na generálne riaditeľstvo. Svoju radosť neskrývali deti z bohatej mikulášskej nádielky v podobe hračiek a balíčka sladkostí, ktorý si prevzali z rúk Mikuláša, alebo čerta. Pred sladkým prekvapením si pozreli divadelné komediálne predstavenie s pesničkami, s názvom Zabudnutý čert. Týmto predstavením sa Divadlo na predmestí ako jediné detské divadlo na Slovensku prezentovalo na Stredoeurópskom festivale 2015 v Košiciach.

Divadlo plné humoru a chytlavých známych melódií vtiahlo do deja aj deti, a to priamo na pódium, preto si ich herci získali hneď od začiatku. Redakciu Vodárenských pohľadov teda zaujímalo, čo ich v rámci mikulášskeho večera zaujalo a potešilo najviac. Opýtali sme sa ich bezprostredne po podujatí na prvé dojmy.

Závod KE a GR

Závod Humenné

Závod Michalovce

Závod Rožňava

Závod Trebišov

Príde vám Vám to najlepšie...

Ing. Fedorová Eva, deti Evička a Gregor

Ako sa Vám páčilo predstavenie?

Predstavenie bolo veľmi pekné a moderné. Moje deti sa na čertíkovi dobre nasmiali.

Tešili sa na Mikuláša ako mu budú spievať a na sladký balíček od neho.

Bc. Eva Harakalová, dcéra Evička

Ako sa Vám páčilo predstavenie?

Rozprávka o čertovi a ženičke Športke bola veľmi zábavná. Sedeli sme s Evičkou v prvom rade a nespustila z nich oči. Pre balíček sme boli obe, lebo Evička by ešte sama nezvládla takú veľkú mikulášsku nádielku. ☺

Filip Prčuch, 9 rokov vľavo

Čo sa Ti na dnešnej mikulášskej nádielke najviac páčilo?

Najviac sa mi páčil program, divadlo bolo pekné.

Filip Niščák

Páčil sa Ti mikulášsky program?

No nepáčilo sa mi, že Mikuláš bol falošný. Ale páči sa mi mikulášsky balíček.

Ninka - 5 rokov

Páčilo sa Ti predstavenie?

Veľmi sa mi páčilo predstavenie. Prišla som na neho s mamkou, ockom aj dedkom.

Čo sa Ti najviac páčilo?

Najviac sa mi páčilo, ako čertovi stiahli rohy a páčil sa mi aj balíček od Mikuláša.

Prídeš aj na budúci rok? Áno.

„Dedko“ Ing. Michal Leškanič riaditeľ závodu TV nám tiež povedal svoje dojmy z vystúpenia:

Prestavenie bolo veľmi pekné, vrátil som sa do detských čias, keď som sa tešil na darček, ktorý sa ešte nosil do čižiem, vtedy to nebolo také pekné ako dnes a ďakujem, že som tu mohol byť.

Vianoční šikulkovia

VVS, a.s. okrem svojich štandardných služieb a projektov určených zákazníkom venuje pozornosť aj ľuďom, ktorí sú takpovediac na okraji záujmu. Nemalé finančné prostriedky smeruje aj do charitatívnych aktivít a nezabúda ani na tých najmenších, ktorým nie je dopriate stráviť Vianoce v kruhu najbližších. Už niekoľko rokov spolu s Neinvestičným fondom Vodárne podporuje charitatívne podujatia pre deti z detských domovov a reedukačných centier na východe Slovenska. Najčastejšie formou detských

podujatí s rôznymi umelcami, množstvom súťaží a samozrejme, aj darčiekov. Aj tento rok VVS, a.s. v spolupráci s Agentúrou PENELOPA, s.r.o. pripravili podujatie Vianoční šikulkovia pre deti z detských domovov na výcho-

de Slovenska. 14. decembra im predvianočnú atmosféru navodí vtipné divadelné predstavenie, svoje umenie predvedie 80-násobný majster sveta v karate a kick boxe Roman Volák, „šikulkovia“ sa môžu za-

pojiť do súťaže o najvyšší výkop. Svoje tanečné schopnosti si môžu deti vycibriť v tanečnej škole s Miguelom, ktorý okorení podujatie horúcou salsou a kúzlo Vianoc prinesie vo svojich skladbách speváčka Lina Mayer.

Pevne veríme, že aj tento rok sa nám podarí prostredníctvom tohto podujatia spríjemniť tento predvianočný čas deťom, ktoré ho nemôžu stráviť vo svojich rodinách.

Adriana Marušinová

Foto: Marián Horňák

Ing. Anna Frankovičová: Keby sme neboli v EÚ, nemali by sme toľko nádherných a pre život dôležitých stavieb!

Budúce generácie sa nám raz poďakujú

Ak dobre rátame, s vodárčinou je v rôznych smeroch spätá už viac ako 46 rokov! Jednak na stavebnej priemyslovke v Košiciach vyštudovala vodohospodárske stavby a na Stavebnej fakulte vtedajšej SVŠT v Bratislave absolvovala odbor vodné hospodárstvo a jednak hneď po promócii nastúpila do bývalých Východoslovenských vodární a kanalizácií ako projektantka. V súčasnosti je pani Ing. Anna Frankovičová vedúcou útvaru projektovania, ktorý spolu s investičným útvarom a útvarom pre koordináciu zahraničnej pomoci spadá pod úsek investičného riaditeľa VVS, a.s.

Aj keď sa ženám nepatrí zdôrazňovať ich dlhoročné pracovné skúsenosti, v tomto prípade urobíme výnimku a napíšeme, že pani Anna už vo vodárčine naozaj preskákala všetličo a môže porovnávať. “Keby sme neboli v Európskej únii, ani zďaleka by sme dnes nemali za sebou toľko nádherných a pre život dôležitých stavieb! Mám na mysli najmä kanalizácie a čistiarne odpadových vôd,” vysvetlí a po krátkej chvíľke zamyslenia dodá:

“Dovolím si tvrdiť, že keby nebolo EÚ, v mnohých našich mestách by kanalizácie stále chýbali alebo by boli len vo veľmi obmedzenom rozsahu a tie čistiarne, ktoré boli u nás vybudované v 60-tych a 70-tych rokoch, by neboli v lepšom stave než predtým, keďže vodárenstvo a najmä odvádzanie a čistenie odpadových vôd boli u nás na samom chvoste spoločnosti.”

Stavbami robíme radosť

Pani inžinierka, slovné spojenie “vodárenstvo bolo na chvoste” sa často používa. Aj vo Vodnom žurnále sme ho už viackrát mali.

- Ale to nie je žiadna fráza, to je holá pravda. Tak to kedysi naozaj bolo.

Vráťme sa ale k téme: Je členstvo Slovenska v EÚ pre vodárenstvo jednoznačným prínosom? Áno alebo nie?

- Áno, jednoznačne je to v náš prospech a ja osobne som veľmi rada, že nás Únia do

budovania kanalizácií a ČOV-iek tak silno tlačí a dáva nám na to obrovské peniaze, ale na strane druhej sú z jej strany isté obmedzenia, ktoré z celej vodárenskej brandže my projektanti najviac pociťujeme.

Môžete prosím rozviesť túto myšlienku podrobnejšie?

- Nepoznám za tie dlhé roky projektovania takú stavbu, pri realizácii ktorej by nenastali oproti vypracovanej projektovej dokumentácii nejaké zmeny. Problém je najmä v časovom rozdieli medzi spracovaním projektu a jeho

realizáciou. Lebo za toto obdobie sa zmení infraštruktúra danej oblasti a my nevidíme, čo všetko je pod zemou, napríklad, medzičasom tam pribudli nové inžinierske siete. A platí to pre všetky stavby, nielen pre stavby financované z EÚ.

Na každej stavbe sa teda z času na čas vyskytne nejaká komplikácia, vždy niečo vyskočí a treba hľadať náhradné riešenie...

- Samozrejme, že je to tak a my projektanti sme na to zvyknutí – je to pre nás adrenalín. Lenže pri projektoch financovaných z EÚ je

to oveľa prísnejšie než pri ostatných stavbách. Nesmie sa totiž v projektoch prakticky vôbec nič meniť a dodatočne prispôbovať zmenej situácii!

Ozaj, čím všetkým sa zaoberá váš útvar?

- Našou hlavnou náplňou je projektovanie vodovodov a kanalizácií podľa požiadaviek závodov, spracovanie prevádzkových poriadkov vodovodov, kanalizácií a ČOV a objednávanie projektových dokumentácií u subdodávateľov cestou verejného obstarávania. Stavby, ktoré sú zaradené do plánu projektových prác, sa vyprojektujú, idú na prípravu na investičný úsek GR VVS a potom po vybavení územného rozhodnutia a stavebného povolenia sa môžu realizovať.

Hovorili ste o tom, že všetko, čo sa stava a rekonštruje, či už z peňazí EÚ alebo aj v rámci malej investičnej činnosti závodov, to všetko musí prejsť vašimi rukami. Slovom, každá jedna stavba...

- Za tie roky bolo stavieb, ktoré cezo mňa prešli, naozaj neúrekom! Mám pred sebou štatistiku a napríklad len od roku 2011 sme spracovali 475 projektov. Nebudem zafažovať čitateľov ďalšími počtami, aj tak to neznalemu človeku málo povie, radšej zvýrazním, že sme tými stavbami urobili mnohým ľuďom radosť.

Dobre videní z električky?

Pani Frankovičová odchádza koncom roka 2015 do dôchodku a tak sme sa opýtali, ako si spomína na svoje začiatky vo vodárňach, v ktorých pôsobí od ukončenia VŠ štúdia v roku 1978.

- Projekcia bola vtedy na samom okraji záujmu Východoslovenských vodární a kanalizácií (VVaK), čo malo o. i. výraz aj v tom, že nesídlila v budove riaditeľstva na Komenského ulici. Trinásť rokov sme sedeli na Poľskej (v južnej časti mesta) a bolo to divé, pretože počítače, tlačiarne a plotre sme ešte nemali, všetky projekty sa rozmnožovali na starom liehovom stroji a my sme s tými veľkými mapami doďaleka rozvoniavajúcimi liehom cestovali električkami cez celé mesto! Od roku 1991 sme sídlili v Mestskom parku v budove bývalého Hydroconsultu a neskôr sme sa presťahovali do hlavnej budovy na Komenského. Po istý čas sme boli v hlavnej budove poriadne natlače-

ní, ale po stavebnej realizácii nových traktov sme sa zabývali v terajšom trakte B, kde bola pred tým ciachovňa vodomero. Lenže vtedy to ani zďaleka nevyzeralo tak ako to vyzerá teraz. O tom by som vedela dlho rozprávať, ale to už dnes nie je potrebné...

Sídlite ale vzadu vo dvore, teda v spomínanom trakte B. Nie je to symbolický obraz toho, že projekcia je i naďalej na periférii?

- Určite nie, takto by som to nenazvala, hoci miestami cítim, že náš útvar je možno trochu odsúvaný do úzadia a hlavne nedocenený (aj finančne!). Ale aby som odpovedala na vašu otázku. Nie, my naozaj nemusíme sídliť v prednej časti, aby nás bolo vidieť z ulice.

Tomu celkom nerozumiem.

- Nemusíme byť videní z električky, za nás hovorí naša práca, naše projekty, pravda, to nie sú len štósy papierov, mapy, plány, rozpočty a tak ďalej. Samozrejme to všetko musí byť a je to súčasť roboty, ale pre mňa ako projektantku a vedúcu útvaru projektovania je naša práca završená až vtedy, keď dielo, ktoré sa za veľké peniaze naprojetovalo a postavilo, začne naplno slúžiť svojmu účelu. Napríklad keď spotrebiteľovi začne tiecť čistá a zdravotne bezpečná pitná voda alebo použitú (odpadovú) vodu začneme od neho odvádzať a čistiť v ČOV-kách tak, že ju dôkladne vyčistenú môžeme s pokojným svedomím vypúšťať do recipienta. Spravidla je to rieka pretekajúca mestom. A ja až vtedy môžem povedať, že som svoju prácu završila, v zozname projektov si ju symbolicky odfajknem a hneď bežíme ďalej.

Možno teda povedať, že projektanti vo vodárňach (a netýka sa to len VVS) majú práce viac ako na kostole? Tak sa to ľudovo zvykne hovorievať.

- Áno, z EÚ fondov sa dnes stavia veľmi veľa a je len dobré, že sa stavia. Budúce generácie sa nám za to raz poďakujú, verte mi!

Aký je útvar, ktorý riadite? Akí sú to ľudia?

- Som presvedčená, že sme dobrý a zohratý kolektív, ale hádam ešte dôležitejšie je, že všetci moji podriadení sú odborníci, ktorí svojej práci rozumejú a majú ju radi. Projektant, ktorého by práca nebavila, by odtiaľ hneď dávno ušiel... Naše pracovisko má aktuálne

desať ľudí vrátane mňa vo funkcii vedúcej útvaru a zároveň vo funkcii autorizovaného inžiniera. Ďalej je tu vedúci projektant - špecialista, traja zodpovední projektanti a štyria projektanti. Jedna pracovníčka je na rodičovskej dovolenke.

Pani inžinierka, keď sme pred niekoľkými rokmi písali o útvere projektovania, o vás ako vedúcej sme konštatovali, že rada rúcate mýty o tom, že práca projektanta je suchopárna a nezáživná úradnícka robota pri počítači a šálke kávy. Platí to aj teraz po rokoch?

- Určite. Odvtedy sa nič nezmenilo a ani nemalo dôvod sa zmeniť a i naďalej si často obúvame gumáky a brodíme sa až po uši v blate alebo balansujeme niekde na príkrom zľadovateli svahu, čiže my naozaj nerobíme suchopárnu úradnícku robotu. A takou nie je ani len tvorba prevádzkových poriadkov verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorá je tiež súčasťou našej každodennej práce, hoci niektorým sa zdá, že je to čisto formálna a papierová záležitosť. Robota pri stole na dve hodiny... Nie, nie je! My totiž musíme každú vodovod a každú kanalizáciu fyzicky podrobne prejsť, vrátane všetkých prípojok, šácht a podobne a mala som pracovníka, ktorý odmietal ísť pod zem do špinavých kanalizácií. Už u nás nepracuje.

Intermezzo s inžinierom Mohlerom

Rozhovor s pani Frankovičou sme na chvíľu prerušili, lebo sme sa chceli niektorého z jej podriadených opýtať, aká je ich šéfk - ako odborníčka i ako človek. Slovo má Ing. Juraj Mohler, vedúci projektant - špecialista:

- Keďže vedúca vyšla von, môžem o nej otvorene hovoriť. Pod jej vedením pracujeme už dlho a funguje to, teda to znamená, že svoju robotu robí dobre. Ja osobne sa s ňou poznám 25 rokov a môžem povedať, že ako šéfka dáva do našej práce svoj ženský nadhľad...

Je to zlé alebo dobré?

- Myslím si, že to je dobré, lebo jednak dokáže svojou cielavedomosťou veľa vybaviť a jednak má taký širší pohľad na našu prácu

nielen z hľadiska odbornosti, ale doslova sa o nás stará ako o svoju najbližšiu rodinu, organizuje naše spoločenské stretnutia a podobne. Pracuje vo vodárňach už dlho (podstatne dlhšie ako ja), osobne pozná aj viac ľudí zo závodov než napríklad ja a vedie nás k bezprostrednej komunikácii s ostatnými pracovníkmi spoločnosti. Samozrejme, veľa vecí sa robí cez informačný systém GIS, na to ho máme, veľa vybavíme emailom a telefónom, ale v niektorých prípadoch sú osobné stretnutia a bezprostredné výmeny informácií a poznatkov niečo lepšie, ale aj nevyhnutné.

Čiže šéfka nechce, aby projektanti sedeli len pri stole, ale vyháňa vás do terénu...

- Aj tak by sa to dalo povedať. (Smiech.)

Pán inžinier, čo ešte by mali čitatelia Vodného žurnálu vedieť o útvaroch projektovania?

- Hádám to, že nie všetky projekty, ktoré sa v rámci VVS realizujú, mám na mysli veľké stavby, napríklad dobudovanie kanalizácií s rozsiahlou rekonštrukciou a intenzifikáciou ČOV z fondov EÚ, projektujeme my sami. Nemáme na to kapacity (objednávame to u externých subdodávateľov) a nie je to ani náplň našej práce. My sme skôr na to, aby sme vedeniu spoločnosti boli vždy k dispozícii, povedzme, keď vyskočí havarijný stav.

Napríklad?

- Napríklad silno prší a následné záplavy poškodia technológiu niektorej úpravne alebo zničia vodojem alebo nám roztrhnú 800-milimetrové kanalizačné potrubie uprostred mesta! Alebo masy vody zaplavia ČOV-ku a odnesú si to niektoré jej zariadenia a technológie. Takéto veci treba urýchlene riešiť a nie je čas vypisovať verejnú súťaž na externého dodávateľa projektu rekonštrukcie. Aj preto dodnes neviem pochopiť vedenie bývalých VVaK, ktoré projekčnú zložku svojho času zrušilo s tým, že vodárne nič také nepotrebnú!

Odkukané od hasičov?

Pani inžinierka, kedy nastal zásadný zlom v práci projekcie?

- V roku 2003 po vytvorení akciovej spoločnosti VVS. A teraz budem aj trochu osobná: Myslím si totiž, a nieže si myslím, ale som presvedčená, že je to najmä vďaka tomu, že pán generálny riaditeľ je veľkým priaznivcom nových moderných technológií a nových progresívnych materiálov.

Vodárenstvo je činnosť, ktorá musí ísť prudko dopredu a zrejme najviac sa to odráža na materiáloch potrubí a tvaroviek. Práca s konope - aj so všetkými negatíva-

stavby. Na hlavnom projektantovi leží zodpovednosť určiť pre danú stavbu nielen správny výber profilu (čo je samozrejmosť), ale i druh materiálu vhodný pre osadenie stavby s prihliadnutím na všetky faktory. V prípade, že sa počas výstavby ukáže potreba zmeny materiálu, je to síce možné, ale len na základe môjho súhlasu!

Projektantov však zaujíma nielen samotný materiál, ale aj rôzne progresívne technológie spájania jednotlivých dielov potrubia.

- Áno a uvediem príklad, na ktorý budem hrdá aj po odchode do dôchodku. Pred piatimi rokmi sme na našom útvare vypracovali pilotný projekt rekonštrukcie vodovodného

mi, ktoré ju sprevádzajú vrátane pracnosti a množstva času potrebného na montáž potrubí - je zrejme už naozaj anachronizmom.

- Keď som nastúpila k vodárom, ešte prevažovala klasická sivá liatina a ocel. Neskôr sa veľmi rozšírili plastové potrubia a o niečo neskôr aj sklolaminát, potrubia HDPE, PP a pribudla kopa ďalších nových materiálov. Všetko má svoje výhody i nevýhody, dôležitým faktorom je nielen cena, ale aj životnosť materiálu a ďalšie vlastnosti dôležité pre realizáciu

potrubia DN 150, DN 100 a PN 16 v Dobšinej s celkovou dĺžkou 1.085 metrov s použitím aplikácie VAG BAIO® plus SYSTEM. V reáli to znamenalo, že sa jednotlivé časti potrubia nešrubovali, ale boli vsadzované do seba bajonetovou metódou.

Je to zrejme odpozorované od hasičov, oni pracujú takýmto spôsobom.

- V podstate máte pravdu, pán redaktor. Pôvodný projekt z klasického prírubného rozvodu vody sme prepracovali na pro-

jekt s aplikáciou BAIO. Všetci ale právom obdivujeme rýchlosť, akou dokážu hasiči pri zásahu rozbaľiť a pospájať hadice s armatúrami, aby boli úspešní pri likvidácii požiaru a ochránili ľudské životy i materiálne hodnoty. Povedali sme si, prečo nevyskúšať bajonetový systém aj v podmienkach vodárenskej spoločnosti? Napokon sa to po dlhých zvažovaniach realizovalo vlastnými pracovníkmi závodu Rožňava a prezradím, že prevádzkoví montéri závodu, ktorí sa po prvýkrát stretli so systémom BAIO v praxi, mi povedali, že montáž bezskrutkových spojov BAIO bola pre nich neporovnateľne jednoduchšia a menej namáhavá. A išlo im to podstatne rýchlejšie ako spoje vytvárané skrutkami.

V hre sú ale aj ďalšie výhody...

- Bajonetový systém je univerzálny a vhodný rovnako pre plastové i kovové potrubia. Spojenie jednotlivých dielov je dokonalé, spoľahlivé a bezpečné - je zabezpečené proti osovému posunu a proti pootočeniu a čo je najdôležitejšie, bezskrutkové spoje nemajú žiadne miesta pre koróziu! A rovnako dôležité je aj to, že bajonetový systém bezskrutkového spájania potrubí je aj po mnohoročnom používaní nenáročný na údržbu.

Kanalizácia aspoň na 100 rokov!

Pilotný projekt, čiže niečo nové, neodskúšané, to je pre projektantov vždy taká srdcovka. Pani Frankovičová predtým, než odíde na dôchodok, pripravila pilotný projekt Košice, ulica Slovenskej jednoty - rekonštrukcia kanalizácie. Sama o ňom hovorí takto:

- Mojou zásadou je, že človek sa má učiť a vzdelávať po celý život, nehovoriac už o tom, čo nám terajšia doba umožní - je všetkými modernými prostriedkami (internet), a tak som rozmyšľala, hľadala, až som zrazu dostala nápad opäť vytvoriť nejaký pilotný projekt. V samom závere svojej praxe som chcela vykreovať niečo také, čo na Slovensku ešte nikdy nebolo realizované, ale ja som si myslela, že bolo by to treba zrealizovať. V hlave sa mi vynárala kopa nápadov, ale vedela som, že tentoraz sa pilotný projekt nebude týkať vo-

dovodov, ale vyskúšame niečo úplne nové v oblasti kanalizácií.

Nápad, resp. jeho hrubá predstava bola na stole, ale... čo ďalej?

- Na dnešnom trhu, čo sa týka materiálov, sa to výrobcami len tak hemží a my projektanti máme čo robiť, aby sme stačili sledovať všetky novinky. Pri spracovaní projektových dokumentácií som za tie roky praxe odskúšala s kolegami takmer všetky materiály, čo sa týka výrobcov a aj veľkosti profilov potrubia, aj vhodnosti týchto materiálov pre pitnú i odpadovú vodu. A keďže som naozaj chcela vytvoriť niečo, čo na Slovensku ešte nie je postavené, tak som vypracovala pilotný projekt kanalizácie postavenej výlučne z kameniny, vrátane kameninových kanalizačných šacht.

Môžete to bližšie vysvetliť?

- Aby ste mi rozumeli, kameninové kanalizácie už sú na Slovensku, ale medzi jednotlivými dielmi potrubia sú použité aj iné materiály, napríklad plastové spojky a tvarovky. Nehovoriac už o kanalizačných šachtách, tie nie sú z kameniny...

Vedenie spoločnosti vás za ten nápad zrejme nepochválilo, keďže kamenina je drahý materiál.

- Priznávam, že s veľmi malou dušičkou som zaklopala na dvere investičného riaditeľa Ing. Róberta Hézselyho a predostrela svoju ideu s otázkou, čo by povedal na to, keby prakticky celá kanalizácia na ulici Slovenskej jednoty vrátane šacht bola z kameniny. Zaznelo odmietavé "Nie!" s odôvodením, že by to bolo neúnosne drahé. Ale ja som sa nevzdávala a bojovala ďalej. Presviedčala som o výhodnosti tohto riešenia a zdorazňovala som: "Vyskúšajme to ako pilotný projekt. Aspoň to vyskúšajme, prosím!" Nakoniec to zabralo.

Čím všetkým ste argumentovali?

- Aj tým, že vo svete, napríklad v Nemecku i Česku sa už stavajú aj čisto kameninové kanalizácie. A nie bezdôvodne! Ale to len tak na okraj. Svoju argumentáciu som zhrnula slovami že terajšia kanalizácia vajcovitého profilu DN 30/45 a DN 40/60 v úseku od križovatky s Ťahanovskými riadkami po križovatku s Rampovou je už vplyvom času veľmi poškodená a nie je možný bezpečný prístup

do kanalizačných šacht. Sú totiž betónové, zubom času už výrazne nahlodené, našli v nich útočisko krysy a ďalšie podobné živočíchy. Vstup do týchto šacht je už dnes životu nebezpečný! To treba otvorene povedať.

Aká bude nová kanalizácia?

- Bude vybudovaná z kameninového potrubia s celkovou dĺžkou 397 metrov, z toho 206 metrov s priemerom DN 400 milimetrov a 191 metrov s priemerom DN 500 milimetrov a zo šiestich kameninových šacht, ktoré budú predovšetkým v miestach zmeny spádu, zmeny smeru a pri napojení ďalšej kanalizácie. Tieto šachty budú slúžiť pre bezpečnú kontrolu, odvetranie a pre zaistenie bezporuchovej prevádzky celej kanalizácie. Materiál: glazovaná kamenina vyrobená z prírodných surovín (šamot, íl, voda).

A životnosť...

- My projektanti sa vždy snažíme zodpovedne pristupovať k výberu vhodného materiálu a obzvlášť to platí pre siete odpadových vôd, ktoré ako nevyhnutné zariadenia podzemnej infraštruktúry musia vykonávať "tvrdú prácu". Na materiál kanalizačných potrubí sú kladené extrémne požiadavky týkajúce sa bezpečnej, spoľahlivej, trvalej a napokon i hospodárnej prevádzky. A v tomto konkrétnom prípade? Vzhľadom na to, že z kameniny nebude len samotné potrubie, ale aj kanalizačné šachty, spojky a tvarovky, životnosť tejto kanalizácie bude viac ako sto rokov!

Posledné dve otázky. Kedy sa má táto stavba realizovať?

- Podľa toho, kedy bude stavba zaradená do investičného plánu... Bola by som rada, keby to bolo už na budúci rok.

Budete ju ako dôchodkyňa potajme sledovať?

- Určite budem. Realizáciu tohto pilotného, na Slovensku vôbec prvého projektu takéhoto typu budem sledovať s veľkým záujmom. Celý život som prežila vo vodárčine, stála som pri zavádzaní mnohých nových materiálov a nových technológií a nedalo by mi spávať, keby som si - napriek svojmu už nie najlepšiemu zdravotnému stavu - také niečo nechala ujsť.

(fur.)

Foto: Marián Horňák

Vodárov klobúk

IV.

Ešte aj vodári ju neraz berú ako samozrejmosť - pootočíš kohútikom a tečie. Čistá a zdravá. Napriek tomu a možno práve preto, že je to taká samozrejmosť, ani majstri vodárenského remesla nevedia v každej situácii pitnú vodu z vodovodu náležite obhájiť. Napríklad vtedy, keď sa diskutuje o tom, či voda z vodovodu je zdravá a vhodná na pitie, lebo výrobcovia balených vôd vo svojich reklamách a propagačných materiáloch neraz tvrdia pravý opak. A majú pre svoje tvrdenia aj kopu "argumentov".

Ide im o zisk a je pochopiteľné, že vyčhaľujú svoje produkty - na úkor pitnej vody. A robia to niekedy ozaj majstrovsky využívajúc pri tom všetky **finesy vtieravej reklamy** a mediálneho balamutenia. Najmä TV vysielania bývajú plné lákavých reklám, ktoré sa nás snažia presvedčiť o tom, že práve tá a tá balená voda je najlepšia, najchutnejšia, najosviežujúcejšia a - samozrejme aj najzdravšia.

A mnohí pracovníci vodárenskej spoločnosti trebárs aj v debatách v rodinnom kruhu pred zapnutou TV obrazovkou často ťahajú za kratší koniec, akoby nemali poruke dost argumentov... V poslednom tohtoročnom vydaní pomyselného Vodárovho klobúka, ktorý vždy býva plný dobrých rád a užitočných informácií, preto prinášame prehrstie poznatkov potrebných pre argumentáciu, pre hľadanie odpovedí na otázku **PREČO piť vodu z vodovodu?**

■ **PRETOŽE sa vyznačuje vyváženým pomerom minerálnych látok v prirodzenej forme a v množstve vhodnom a potrebnom pre ľudský organizmus.** Pitná voda je teda najzdravší nápoj, ktorý nemožno ničím nahradiť! Ani minerálnymi vodami, o ktorých panuje všeobecná mienka, že sú veľmi zdravé. Sú zdravé, ale pozor! Pre vysoký obsah niektorých minerálnych látok jednostranne zaťažujú organizmus a ich pravidelná konzumácia najmä vo väčších dávkach sa môže

podpísať pod vznik viacerých chronických ochorení. Odborníci z Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR v Bratislave upozornili, že minerálne vody by sa nemali konzumovať dlhodobo a nie vo veľkých množstvách, pričom treba strieďať rôzne druhy. Viaceré minerálne vody nie sú pre svoje zloženie vhodné napríklad pre deti (vyšší obsah fluóru) alebo pre ľudí trpiacich chorobami srdca, obehového systému či ľadvín, kým pre pitie vody z vodovodu takéto obmedzenia neplatia!

■ **PRETOŽE voda z vodovodu je neprichucovaná, neprifarbovaná a neprisladzovaná.** Nemusia sa báť ju piť ani diabetici ani celiatici, ani žiadni alergici, ba nemusia sa jej zďaleka vyhýbať ani tí, ktorí trpia nadváhou, ba práve naopak - čistá a svieža voda z vodovodu im dodá zdravie i vitalitu. Každá, aj tá - obrazne povedané - najposlednejšia bunka v ľudskom organizme potrebuje pre svoj metabolizmus čistú vodu. Ani jedna však nepotrebuje prisladzovaný a prichucovaný nápoj, nech sa pýši hoci aj tou najonakvejšou značkou! Ba práve naopak - čistá pitná voda patrí k základným potrebám človeka a je nielen podmienkou pre správne fungovanie všetkých procesov ľudskom tele, ale prispieva aj k duševnej rovnováhe.

■ **PRETOŽE voda z vodovodu na všetkých stupňoch výroby a distribúcie podlieha pravidelnej, neustálej a veľmi prísnej**

kontrole kvality, o ktorú sa starajú vodári zaradení na pracoviskách jednotlivých závodov VVS, najmä v úpravniach vody, ďalej pracovníci laboratórií pitných vôd (LPV), ktoré nespadajú pod závody, ale pod Generálne riaditeľstvo a "zvonku" je to nezávislá, zato však systematická kontrola zo strany príslušných Regionálnych úradov verejného zdravotníctva (RÚVZ). Táto viacstupňovosť, systematickosť a nezávislosť kontroly súbežne z viacerých strán je zárukou toho, že ku spotrebiteľovi sa dostáva svieža, čistá a zdravotne bezpečná voda.

■ **PRETOŽE voda z vodovodu je od zdroja k spotrebiteľovi dopravovaná v potrubíach, ktoré bez ohľadu na použitý materiál musia spĺňať vysoké nároky.** Každý jeden materiál - či už sú to plasty, sivá liatina, tvárna liatina, sklolaminát a podobne - má tzv. atest na pitnú vodu, pretože potrubie nemôže ohrozovať zdravie ľudí a musí byť zárukou toho, že voda zo zdravého zdroja sa k spotrebiteľovi dostane v takom stave, že z nej môže piť, koľko mu len hrdlo ráči!

■ **PRETOŽE voda z vodovodu v porovnaní s balenými vodami kupovanými v obchodoch (stolové, minerálne, prisladzované a prifarbované nealko nápoje, vrátane kolových a podobne) má jednu obrovskú výhodu.** Tým, že nie je balená v plastových fľašiach, neohrozuje ju pri dlhšom a nesprávnom skladovaní (v teple, na

slnku) také nebezpečenstvá ako množenie baktérií a predovšetkým výluhy z plastov (ftaláty a ďalšie nebezpečné látky!).

■ **PRETOŽE voda z vodovodu šetrí naše peňaženky.** Nech rátame ako chceme, liter balenej vody z obchodu stojí v prepočte aj stokrát viac než liter vody z vodovodu. Nehovoriac už o tom, že pitná voda k nám pritečie domov "sama", kým balené vody treba doniesť alebo doviezť napríklad autom, s čím sú spojené ďalšie náklady i strata času.

Káva, voda, pohoda

Neodmysliteľnou súčasťou nášho života sa už dávno stala čierna káva, o ktorej sa právom hovorí, že je tmavá ako noc a sladká ako hriech. Nie div, veď káva pobudzuje, pomáha rozvíjať tvorivosť, ale aj zmyselnosť i ďalšie vášne. Má však výrazne dehydratačný účinok a preto ju vždy treba konzumovať spolu s pohárom čistej pitnej vody (nie minerálky ani koly!), aby sa strata tekutín čím skôr kompenzovala. V záujme zdravia sa však odporúča z času na čas trochu obmedziť pitie kávy, napríklad jednu z viacerých pravidelných šálok denne nahradiť dvomi-tromi pohármi sviežej vody z vodovodu. Vyjde nás to lacnejšie, svoj organizmus zbytočne nezaťažíme a čistá voda nám dodá pohodu a dobrú myseľ.

A keď sme už pri káve, za zmienku stojí aj fakt, že britskí vedci z univerzity v meste Bath predčasom zistili, že za vôňu a neodolateľnú chuť kávy môže voda, z ktorej je pripravená, zatiaľ čo všetky ostatné látky (prísady) vrátane cukru, škorice, smotany, mlieka, zázvoru atď. jej výslednú chuť a kvalitu v tom lepšom prípade dotvárajú

a v tom horšom prípade zbastardia. Donedávna sa ale verilo, že z dvoch hlavných zložiek (káva a voda) je dôležitejšia samotná káva, najmä jej odroda (Arabica, Robusta), prípadne zmes týchto odrôd, ďalej zemepisná oblasť, z ktorej konkrétne zrná pochádzajú a tiež spôsob ich zberu a spracovania (sušenie, praženie, mletie), ale aj konečný spôsob prípravy kávy (napríklad prekvapkávaná či zalievaná káva, espresso a tiež to, pod akým tlakom a pri akej teplote je v kávovare pripravovaná, resp. akého typu a akej značky je kávovar).

To všetko sú určite dôležité faktory, ale len podružné a oproti kvalite pitnej vody doslova triviálne. Skupina učencov, ktorých viedol Christopher Hendon z Katedry chémie z University of Bath po dlhých bádaniach a nespočetných pokusoch dospela k záveru, že káva od toho istého výrobcu, z tej istej výrobnéj dávky a dokonca aj z toho istého balenia(!) má v závislosti od tvrdosti, zloženia a kvality vody vždy celkom inú chuť!

Podstata totiž spočíva v procese rozpúšťania kávy a jej jednotlivých zložiek - cukrov, škrobov, zásad, kyselín atď. Spomínaný Hendon výsledky dlhoročných výskumov zhrnul slovami: *"Tajomstvo dokonalej, čarovnej a neodolateľne rozvoniavajúcej kávy je schované v primerane tvrdej vode z vodovodného kohútika."* Zároveň zvýraznil, že najlepšia a pre prípravu kávy najvhodnejšia je voda z vodovodu. Absolútne nevhodné sú silnejšie mineralizované vody (minerálky) a rovnako nevhodné sú aj vody zbavené minerálnych látok, či už cestou osmózy alebo iných metód módnej, no škodlivej a zväčša i zbytočnej filtrácie pitnej vody.

Hrozivé kilometre namiesto pointy

Pitná voda z vodovodu si zasluhuje chválu aj preto, že nijako zvlášť nezaťažuje životné prostredie. Tým, že nie je balená v plastových fľašiach, neznečisťuje už aj tak ťažko skúšanú prírodu okolo nás, zatiaľ čo plastové fľaše z balených vôd dnes nájdeme pohodené prakticky všade - v parkoch, lesoparkoch, na školských dvoroch, za kríkmi pri autobusovej zastávke, medzi blokmi na sídliskách, ale i v blízkosti rekreačných zariadení. Je ich čoraz viac a Slovensko sa vďaka nim pomaly a isto stáva jedným veľkým smetiskom.

V záujme objektívnej pravdy ale treba povedať, že sa to netýka len Slovenska. Na videoportáli YouTube možno nájsť videá zachytávajúce dlhé pásy naplavených plastových fliaš, ktoré bezcieľne cestujú svetovými oceánmi. Niektoré z tých hrozivých pásov majú kilometer - dva, niektoré sú aj podstatne dlhšie. Nikto sa k nim nehlási, nikomu nechýbajú, to len námorníci zo zaoceánskych lodí ich niekedy z dlhej chvíle nafilmujú alebo po nich pasujú aktivisti z ochranných organizácií.

Tie nekonečné pásy plastových fliaš sú výkričníkom nemo upozorňujúcim na nezodpovedné a sebecké konanie človeka. A pritom by niekedy stačilo tak málo. V krajinách, kde je taká možnosť, nekúpiť si balenú vodu, ale napiť sa z vodovodu. A Slovensko je takou krajinou, kde z kohútikov tečie čistá, zdravá a nadovšetko osviežujúca pitná voda. Je radosť sa z nej napiť!

Nemusíme, naozaj nemusíme utekať do obchodov po štósy balených vôd.

(fur.)

Foto: archív redakcie

Prinášame Vám to najcenejšie...

Vianočná kapustnica

Kyslú kapustu pokrájame, uložíme na spodok hrnca (veľkosť závisí od veľkosti rodiny ☺) tak, aby nám zakryla dno hrnca na výšku cca 5 – 6 cm. Zalejeme studenou vodou a dáme variť. Keď začne vriieť, tak stíšime a pridáme klobásky a údenú krkovičku. Zatiaľ nesolíme, lebo údeniny môžu kapustnicu čiastočne ochutiť, či už soľou alebo korením.

Tak cca o pol hodinky pridáme sušené

huby. Znovu varíme asi pol hodinky, ochutnáme

a pridáme korenie a soľ podľa vlastnej chuti. Potom dáme pár sušených sliviek a tiež necháme prevrieť. Kapustnicu varíme dlhšie a na miernom ohni, aby sa všetky chute poriadne spojili.

Úplne nakoniec rozpustíme v malom hrnci bravčovú masť (prípadne olej) a pridáme 2 malé rovné lyžičky červenej papriky a hneď stiahneme z plameňa, aby červená paprika nezhořela. Zalejeme troškou studenej vody a vlejeme do kapustnice. Ešte necháme variť aspoň pol hodinky.

Odstavíme.

Najlepšie je uvariť kapustnicu jeden deň pred Štedrým dňom, čím viac sa zohrieva, tým je lepšia.

Prajeme krásne Vianoce a dobrú chuť.

Kyslá kapusta cca ½ - 1 kg
Klobásky – najlepšie 3 druhy po jednej nožičke
Sušené huby podľa chuti
½ kg údenej krkovičky
10 ks - sušené slivky (nemusia byť)
Soľ
Čierne korenie mleté
Červená paprika
Lyžička bravčovej masti

Osemsmierovka

Viete prečo sa na Vianoce nemôže Janko Hraško a jeho rodina osprchovať?

D	O	V	O	D	O	V	Č	A	J
A	R	V	K	L	V	E	I	B	C
D	R	O	Í	R	I	R	S	N	I
A	E	D	N	O	A	O	T	É	S
R	M	A	V	B	N	P	I	Z	T
H	O	Y	O	K	O	A	A	A	E
E	D	V	D	Y	C	K	R	B	R
I	O	K	E	L	E	Í	E	Č	N
R	V	I	M	D	E	M	Ň	L	A
P	A	K	J	O	P	Í	R	P	I

Vianoce, prípojka, čistiareň, voda, kapor, čaj, cisterna, vodomer, park, bazén, priehrada, dron, vodovod, medovník, oko, med

Prinášame Vám to najcennejšie...

Jazykové okienko

Želáme vám šťastné a veselé Vianoce plné radosti a pohody v kruhu svojich najbližších.

Viete, ako si v ostatných krajinách Európy želajú veselé Vianoce? Prinášame vám zoznam niektorých z nich.

slovensky: **Veselé Vianoce**

česky: **Veselé Vánoce**

maďarsky: **Kellemes Karácsonyi Ünnepek**

anglicky: **Merry Christmas**

nemecky: **Frohe Weihnachten**

španielsky: **Feliz Navidad**

francúzsky: **Joyeux Noël**

taliansky: **Buon Natale**

portugalsky: **Feliz Natal**

fínsky: **Hyvää Joulua**

švédsky: **God Jul**

Vtipy

Staršia pani prechádza okolo rybára, ktorý práve chytil rybu a hodil ju do vedra. Pozerá sa na ňu, pokrúti hlavou a pohoršene hovorí: „Chúďa rybička.“

Rybár odvrkne: „Viete, milá pani, keby nebola otvorila papuľu, nič sa jej nemuselo stať.“

Príde vlk k siedmim kozliatkam a vraví: „Kozliatka, kozliatka, otvorte dverka, nesiem Vám mliečko!“

Spoza dverí sa ozve: „Čo ti šije, starý? My už sedem rokov pijeme vodu z vodovodu!“

Pláva kapor v mede a hovorí: „Fíha, tu je to fakt husté!“

Viete ako chodí Ježiško do panelákov? No predsa po vodovodnom potrubí.

Jeden kapor hovorí vo vani druhému: „Počuj, mne je tu nejaká zima.“

Druhý na to: „Vydrž, o chvíľu ťa obalia.“

Policajt zastaví nákladné auto a hovorí: „Už tretíkrát Vám opakujem, že Vám z auta strieka voda!“

Vodič sa na neho otočí a vraví: „A ja Vám už tretíkrát opakujem, že to je cisterna!“

Týždeň pred Vianocami sa dve blondínky túľajú po lese. Prejde hodina, dve, tri a blondínky kráčajú ďalej.

Odrazu sa jedna zastaví a povie: „Už nevládzem, vykašlime sa na to a vezmime neozdobený...“

Jožko kráča po záhrade a zrazu zakričí na otca:

„Oci, je tá studňa hlboká... boká... á á á á á...?“

V televízii hovorili, že každý, kto vyrazí na cesty v tomto počasí, mal by mať so sebou reťaze, lopatu, deku, rozmrazovač, ťažné lano, baterku, hever a náhradné koleso. No, vyzeral som ráno v autobuse ako blbec...

Malý Paľko hovorí: „Tati, na Vianoce by som chcel psička.“

Otec: „Nevymýšľaj somariny, budeme mať kapra ako každý rok!“

Vzácnym darom je vždy mať prístup ku kvalitnej pitnej vode.

Móricko píše Ježiškovi list: „Milý Ježiško, keďže nemám veľa peňazí, prines mi pod stromček bubon, trúbku a pištoľ na vodu. Dedko mi dá peniaze, aby som nebubnoval, staršia sestra, aby som netrúbil a mladší brat, aby som na neho nestriekal vodu.“

Štyri etapy v živote muža:

- Veríš na Mikuláša.
- Neveríš na Mikuláša.
- Robíš Mikuláša.
- Vyzeráš ako Mikuláš.

Na Vianoce hovorí mamička Jankovi: „Janičko, zapáľ, prosím ťa, vianočný stromček.“

O chvíľu príde Janko do kuchyne a pýta sa: „A sviečky tiež?“

Nájdí 10 rozdielov

S cieľom neustále zvyšovať kvalitu poskytovaných služieb
a zároveň chrániť životné prostredie
Vám ponúkame možnosť prijímať elektronickou formou:

Elektronické zasielanie dokumentov

- faktúry za vodné a stočné,
- faktúry za ostatné práce a služby,
- marketingové materiály,
- iné dokumenty.

Táto bezplatná služba je určená pre všetkých obchodných partnerov VVS, a.s.

Je potrebné splniť nasledujúce podmienky:

- požiadať o službu osobne na ktoromkoľvek zákazníckom centre s platným dokladom totožnosti,
- uviesť kontaktnú e-mailovú adresu,
- podpísať zmluvu o elektronickom zasielaní dokumentov,
- predložiť plnú moc súvisiacu s podpisom zmluvy o elektronickom zasielaní dokumentov v prípadoch, ak napr. o službu požiadala organizácia, ktorá má viac prevádzok/organizačných zložiek v rámci pôsobnosti VVS, a.s.

www.vodarne.eu

Projekt „PRÍPOJKA ZA 1 EUR“

Prečo?

• Piť pitnú vodu z verejného vodovodu?

Pretože pitná voda z vodovodných kohútikov je zdravotne bezpečná, čistá, svieža a cenovo najvýhodnejšia.
1 liter pitnej vody = 0,0016 €

• Napojiť sa na verejný vodovod alebo verejnú kanalizáciu práve teraz?

Pretože v rámci projektu Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. „PRÍPOJKA ZA 1 eur“ za kúpu vodovodnej plastovej a kanalizačnej revíznej šachty a za montáž prípojky zaplatíte len 1 eur.

• Odvádzať odpadové vody verejnou kanalizáciou?

Pretože odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou a následné čistenie odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd je ekologicky najvhodnejší spôsob čistenia chrániaci životné prostredie a zabezpečujúci dostatok kvalitných zdrojov podzemnej vody pre budúce generácie.

Meradlo s diaľkovým odpočtom k prípojke za 1 euro

S účinnosťou od 1.11. 2014 v rámci Projektu Prípojka za 1 EUR je štandardnou súčasťou realizácie vodovodnej prípojky na náklady VVS, a.s. meradlo s diaľkovým odpočtom.
Prípojka za 1 EUR – realizácia na náklady VVS, a.s.

- Obhliadka miesta realizácie
- Dodávka a montáž materiálu (HDPE potrubie, mechanické tvarovky...)
- Prepláchnutie, tlakovanie prípojky
- Vodomerná plastová šachta
- Vodomerná zostava
- Meradlo so zariadením umožňujúcim diaľkový odpočet

